

Yayın Raporu

Sağlık Bakanlığı'nın Bir Araştırması:

Türkiye'de Benzodiazepinlerin Tüketim ve Kontrolü

Bilindiği gibi Sağlık Bakanlığı, uyuşturucu ve psitrop maddelerin ve bunları ihtiva eden ilaçların yıllardan beri kontrolünü sağlamak amacıyla yaptığı çalışmalara 1985 yılından itibaren yeni bir boyut getirerek Uyuşturucu İlaçlar için kırmızı, Psitrop ilaçlar için yeşil olmak üzere renkli reçete sistemini (R.R.S.) başlatmıştır.

Bakanlıkça, özel olarak dizayn edilen ve bastırılan yeşil ve kırmızı reçeteler kendinden kopyalı, seri numaralı, ve üç nüshalıdır. Bunlar hekimlere, dış hekimlerine, hastanalara seri numaraları kayıt edilerek zimmetli olarak teslim edilmektedir.

Hekimin bizzat kendi el yazısı ile tanzim etmesi zorunlu olan bu reçetelerin 3. suretleri hekim tarafından muhafaza edilmekte, diğer iki sureti hastaya teslim edilmektedir. Eczanelerce de daha sonraki muhtemel kontroller için 2. suretleri muhafaza edilmekte, 1. suretler ise her ay muntazam olarak İl Sağlık Müdürlükleri aracılığıyla ön kontroller yapıldıktan sonra Sağlık Bakanlığı Bilgi İşlem Merkezi'ne gönderilmektedir.

Sağlık Bakanlığı'na dönen reçeteler aylık olarak bilgisayarlaraya kaydedilmekte ve bu suretle hasta, hekim ve eczane bazında Uyuşturucu ve psitrop ihtiva eden ilaçların tüketimleri aylık olarak takip edilmektedir. Diğer taraftan psitrop ilaçların tamamen hekim kontrolünde kullanılması da sağlanmıştır. Böylece bu konuya önem veren bütün ülkeler tarafından ulusal boyuttaki bu kontrol mekanizması ile Türkiye'de psitrop madde kullanımında önemli ölçüde azalma kaydedilmiştir.

Sistem hakkında bir çok ülkenin bilgi istemesi, inceleyenlerin ülkelerinde uygulama yollarını araması, Sağlık Bakanlığı'nın zaman zaman bu konudaki çalışmalarını diğer ülkelere de duyurmasını zorunlu hale getirmiştir.

Sağlık Bakanlığı bu kez Mart 1991'de yaptığı bir çalışma ile, bütün dünyada isteyerek veya istemeden kullanım sonucu bağımlılık yapma riski fazla olan ve ülkeler arası güncelliğini halen korumakta olan Benzodiazepinlerin kullanımını araştırdı.

Türkiye'de bir ay içinde kullanılan, Sağlık Bakanlı-

ğı Bilgisayar Merkezine kayıt edilmiş 36.360 reçete üzerinde yapılan bu araştırmanın bazı sonuçları şöyle:

Bir ayda tüketilen Benzodiazepin oranları

1- Diazepam	% 27
2- Nitrazepam	% 9
3- Lorazepam	% 14
4- Clonazepam	% 22
5- Chlorazepam	% 4
6- Oxazepam	% 5
7- Medazepam	% 16
8- Chlordiazepoxide	% 2

Hekimlerin uzmanlık alanlarına göre Benzodiazepinlerin yazım oranları

1- Nörolog	% 25.1
2- Urolog	% 3.1
3- Cerrah	% 10.9
4- Kadın Doğumcu	% 10.7
5- Çocukçu	% 2.1
6- Psikiyatrist	% 23.3
7- Beyin Cerrahi	% 2.2
8- Kardiyolog	% 19.2
9- Dahiliyeci	% 8.4

Türkiye genelinde bir ayda kullanılan Benzodiazepinlerin % 60.1'inin erkekler, % 49.9'unun kadınlar tarafından ve erkeklerde en çok 60 yaş üstünde, kadınlarda ise en çok 20-30 yaş arasında kullanıldığı. Sağlık Merkezinde görev yapan pratisyen hekimlerin Benzodiazepin ihtiva eden ilaçları uzmanlardan daha çok yazdığı tespit edilmiştir.

1955 Yılında Hazırlanmış Milli Sağlık Programı*

Son beş sene zarfında sağlık teşkilatı ve tesislerimizde ileriye doğru müsbet ve verimli adımlar atılmıştır. Fakat, asıl hedef ve gayemiz, iktisaden iyi gelişmiş milletler seviyesine sür'atle ulaşmaktır ve halkımız da bunu istemektedir. Ancak, nüfusumuza göre mevcut teşkilâtımız, henüz istenilen nisbete varamamıştır. Dünya Sağlık Teşkilâtında ekonomik bakımdan az gelişmiş memleketler için açıklanan gerekli tesisat nisbeti dikkat nazarına

* Temmuz 1991 tarihinde Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı Dergisi'nde yayınlanmıştır.